

RECENZII

Pledoarie pentru democrație (Pleading for Democracy)

Radu Carp, *Mai are politica vreun sens? Instrumentele democrației și povara populismului*, Editura Humanitas, 2018, 260 p.

Conținând în titlul său întrebarea formulată în 1950 de către Hannah Arendt, lucrarea lui Radu Carp aduce în atenție elementele unei crize pe care democrația occidentală o traversează în prezent. Dacă în urmă cu șapte decenii celebra autoare semnală neîncrederea în politică, arătând că revoluțiile și războaiele au modelat experiențele politice de bază și nu mecanismele democratice, în

subtitlul lucrării pe care ne-o propune, Radu Carp indică un alt semn al neîncrederii în politică, mai exact în democrație: populismul. În opinia sa, „amenințarea totalitarismului a fost înlocuită cu cea a contestărilor democrației venite din partea populismului, născut dintr-o înțelegere denaturată a virtuților democrației directe” (p. 10).

Lucrarea reunește o serie de articole și studii publicate de către autor de-a lungul a doi ani, în care analizează stadiul în care se află o parte dintre democrațiile europene, pe care le-a grupat în zece capitole: Sistemul politic românesc; Evoluțiile politice din Republica Moldova; Evoluțiile politice în vecinătatea României; Alegeri în Europa și reforma sistemului politic; Democrația directă și dilemele referendumului; Dreapta, stânga și spectrul populismului; Proiectul politic european; Criza refugiaților; Religia în modernitate; Elemente de istorie a constituționalismului autohton.

Analizându-și propriile producții pe care ni le supune atenției, autorul constată că diversele arii tematice care l-au preocupat au un singur numitor comun: democrația.

Într-adevăr, vorbind de Ion Rațiu, de evenimentele sângeroase din 201 martie 1990 de la Târgu Mureș, de criza reprezentării sau de mereu amânata reformă constituțională, Radu Carp vorbește despre democrația românească. Și nu se oprește doar la a semnaliza problemele acesteia, ci propune și soluții precum:

„ – Revizuirea Constituției pe o bază mai largă, prin antrenarea experților și a societății civile... Scopul revizuirii trebuie să fie întărirea mecanismelor democrației directe;

– Descentralizare în România care să servească drept model și în Republica Moldova...;

– Revenirea la sistemul anterior de alegere a autorităților locale, însă doar cu consultarea celor care doresc să candideze la funcții în administrația locală;

– Transformarea Codului de procedură administrativă în lege...;

– Aplicarea reprezentării proporționale la următorul scrutin electoral și demararea unei reflecții legate de avantajele sau dezavantajele votului preferențial;

– Consolidarea Autorității Electorale Permanente;

– Reducerea numărului de parlamentari în două etape...;

– Încurajarea participării cetățenilor la viața partidelor politice, noi sau vechi, printr-un sistem de

finanțare care să accentueze avantajele constituirii unor partide largi, reprezentative” (pp. 35-36).

Semnificative sunt și soluțiile pe care autorul le propune pentru depășirea crizei reprezentării. Între remediul populist și cel natural, „prin impunerea unor standarde morale și de competență în selecția celor care vor fi aleși” (p. 45), el îl propune fără echivoc pe acesta din urmă.

Analizele politice pe care le întreprinde Radu Carp nu se opresc la granițele României, autorul arătând pe bună dreptate că în întreaga Europă există probleme care slăbesc democrațiile, de la inadecvarea unor politicieni la realitățile pe care ar trebui să le gestioneze la „bâzocrația” din presă, la această nouă practică de a înlocui informația cu zvonul rostogolit până la stadiul în care se substituie realității.

Pornind de la distincția pe care o realiza Umberto Eco între modelul american de interpretare a fenomenului politic (în care universitarii se exprimă aproape în exclusivitate în revistele de specialitate) și cel european (în care universitarii devin comentatori ai vieții politice în media), Radu Carp își propune să îmbine cele două modele. Rămâne la latitudinea cititorului să decidă în ce măsură autorul a reușit acest lucru.

Sorin BOCANCEA